

le osebe se pri zapuščinski razpravi, v kateri so stranke sporazumno izjavile, da same izvedejo zapuščinsko razpravo, ne morejo posluževati strokovnih svetov ali pomoči enega ali več odvetnikov«. Odločba je bila objavljena v št. 169/XLIII Sl. novin in v kosu 85 Sl. lista. Danes ne velja več, ker je stopila na njeno mesto (po vsebini še poostrena) goricit. določba § 31 al. 2 novega nepr. post. Letošnja plenarna seja kasacijskega sodišča se sestane v Zagrebu.

(Rokopis sklenjen 31. maja 1935).

Dokazovanje resnice, ako je predmet klevete dejanje, za katero je pristojno vojaško sodišče.

Sodni kapetan Ciril Spindler.

Pod tem naslovom razmotriva v 1—2 št. letošnjega »Slovenskega Pravnika« dr. Gradnik zanimivo vprašanje s področja vojaškega kazenskega postopka, ki je sicer zelo redko predmet obravnavanja v naših strokovnih glasilih. Pisec prihaja do naslednjega zaključka: »Če je bilo... postopanje pri vojaškem sodišču ustavljeno ali če je bil oklevetanec zaradi kaznivega dejanja oproščen odgovornosti s pravnomočno sodno odločbo, ne more to dejstvo biti prejudicijalno za kazensko postopanje in obtoženeц bo smel v tem postopku nastopiti dokaz resnice z vsemi dokaznimi sredstvi, ki so mu sicer na razpolago«. Taka dalekosežna ugotovitev izziva upravičene prigovore že s čisto načelnega stališča, ker ustvarja nevaren prejudic za pravno varnost, je pa tudi s stališča pozitivnega prava nevzdržljiva.

Zakon nikjer ne daje sodbam rednih sodišč večje veljave nasproti onim vojaških. Nasprotno, zakon o postopku vojaških sodišč v kazenskih stvareh (Vkp.) iz l. 1901 določa v § 10 celo, da so pravnomočne sodbe vojaških sodišč za civilna sodišča v odškodninskih sporih obvezne, torej — lege non distinguente — tudi oprostilne. v nasprotju z določbo § 364 Grpp. Pisec navaja kot glavni razlog, da se sodbe rednih in vojaških sodišč razlikujejo bistveno glede osnove, na kateri temelje, ker da so vojaška sodišča vezana na dokazna pravila Vkp., dočim predpostavlja § 311 odst. 2 Kz. sojenje po načelih zakonika o kaz. postopku za redna sodišča. Taka trditev ne more držati že zato,

ker je kazenski zakonik z dne 16. februarja 1929 na področju Srbije in Črne Gore stopil v veljavo, ko so tam veljali že partikularni kazenski postopki z dokaznimi pravili. Pa tudi sicer ni nikakršne temeljne razlike med odločbami rednih in vojaških sodišč.

Vkp. pozna dvoje vrst odločb vojaških sodišč: 1) sodbe po § 229 in 2) rešenja po § 231. Dočim so rešenja samo oprostilna, morejo biti sodbe a) oprostilne (toč. 1 § 229), b) obsodilne (toč. 3 § 229) in c) osvobodilne iz nedostatka zadostnih dokazov (toč. 2 § 229 Vkp.). Rešenja se izrekajo kadar delo sploh ni podano, to je kadar manjkajo posebne prvine določenega kazenskega dejanja in pa zaradi procesnih nedostatkov (zastarelost, pomanjkanje tožbe zasebnega tožilca oz. njegov odstop itd.). Oprostilna sodba po toč. 1 § 229 Vkp. se izreka, kadar se kazensko dejanje ne more pripisati v krivdo (silobran, skrajna stiska, nevračunljivost itd.), oz. ni ugotovljena vzročna zveza med kazenskim dejanskim stanom in obtožencem. V obeh primerih je učinek oprostilne odločbe vojaškega sodišča isti kakor oprostilne sodbe rednega sodišča, t. j. ugotavlja se historična, materialna resnica. Ta pa zato, ker se oprostilna odločba izreka šele tedaj, kadar zoper obtoženca ne govori nikak osumljaj, indic (vobče, a ne samo oni, ki so naštetih v §§ 29—30 Vkp.), ker se osumljaji v teh §§ navajajo samo primeroma. V nasprotnem primeru, če torej obtoženca obremenjuje vsaj en osumljaj, se obtoženec ne oprosti, ker dejanje ni podano oz. ker je nedolžen, temveč se oprosti, ker ni bila dokazana njegova kazenska odgovornost v smislu določbe Vkp., torej se oprosti po toč. 2 § 229 Vkp. Taka odločba — v teoriji se naziva *absolutio ab instantia* — ni enakovredna oprostilni sodbi, ker ne ugotavlja obtoženčeve nedolžnosti, marveč mu nasprotno vtisne pečat sumljive osebe, nad katero visi stalno Damoklejev meč zopetnega kazenskega postopanja, samo če se pojavijo novi obremenilni dokazi.

Te vrste odločba seveda ne more biti podlaga za obsodbo klevetnika v smislu 2 odst. § 311 Kz., ker perpetuirala obtoženčevo kazensko odgovornost za dejanje, ki se preganja po službeni dolžnosti. V takem primeru seveda nastane vprašanje, ali se kazenski postopek glede klevete more skončati meritorno ne glede na sodbo vojaškega sodišča, ali pa bi bilo treba postopek za dejanje klevete v smislu iste zakonske določbe odložiti. Druga alternativa se nam zdi pravilnejša — najsi bi praktično morda značila odgoditev *ad Kalendas graecas* — ker bi se sicer, ako bi

se dopustilo dokazovanje resnice brez obsodbe oklevetanca, utegnil ustvariti dualizem kazenskih sodb: po sodbi rednega kazenskega sodišča bi utegnil nekdo biti kriv (ali pa tudi nedolžen), po sodbi vojaškega sodišča pa samo sumljiv glede nekega kazenskega dejanja.

V vseh drugih primerih (toč. 1 in 3 § 229 in toč. 1 § 231 Vkp.) pa so civilna sodišča brezpogojno vezana na odločbo vojaškega sodišča. Nasprotno stališče se ne more opirati niti na trditev, da Vkp. ne pozna načela legalitete. Kaj takega se ne more očitati niti njegovemu starejšemu vzorniku — srb. kazenskemu postopku iz leta 1865, ki celo ne pozna obtožbenega načela. Vkp. res nima § 44/I Kp. ustrezne določbe, ker ne pozna v vseh stadijih posebnega obtožnega organa. Vojaški državni tožilec sodeluje samo v redni preiskavi, ne pa tudi v predhodni. Obtožbeno načelo stopa v polni meri v veljavo šele po zaključku preiskave s formalno rešitvijo (ministra oz. pristojnega komandanta) o stavljanju okrivljenca pred sodišče. To pa še ne znači, da Vkp. sploh ne pozna organov za pokrenitev kazenskega postopka. Paragraf 6 Vkp. določa namreč: »Čim izve vojno oblastvo za kakšno dejanje, ki se kaznuje po uradni dolžnosti, je dolžno takoj ukreniti, kar je potrebno, da se dejanje preišče in dostavi pristojnemu sodišču«. Kršitev določbe je stavljena pod posebno kazensko sankcijo v § 117 Vkz., ki določa: »starešina, ki ne vzame v zakonito postopanje kaznivega dejanja, ki zanj ve, da ga je storil podrejenec, se kaznuje z zaporom do enega leta«. Vsak starešina je torej dolžan uvesti kazenski postopek zoper svojo podrejenca, čim izve za njegovo dejanje. Ni pa to samo njegova diskrecionarna pravica, kakor izvaja to pisec napačno iz določbe § 57 odst. 1 Vkp. (ki ima v mislih samo pristojnost dotičnih voj. oblastev). Ustanove subsidiarne tožbe Vkp. res ne pozna, ali privatnemu tožilcu v § 62 vendarle daje pravico pritožbe do naredbodavca redne preiskave (t. j. minister, ako je osumljenec ukazna oseba, sicer pa teritorialno pristojni komandant divizije), ako se preiskava prekine. Tu je treba pripomniti, da je pojem zasebnega tožilca po Vkp. širši nego v Kp. Paragraf 3 Vkp. namreč določa: »Glede kaznivih dejanj, za katera je pristojno vojaško sodišče, je dolžan vojaški državni tožilec, da iznese pred sodišče vse dokaze zoper obtoženca. Toda tudi imajo zasebni tožilci pravico udeležbe kot tožilci v vseh dejanjih, po katerih so kaj pretrpeli, pa bodisi da se takšna dejanja kaznujejo po službeni dolžnosti ali pa po zasebni tožbi«. Potemtakem sme nastopati pred vojaškimi

sodišči kot zasebni tožilec oni oškodovanec, ki sicer ne uveljavlja nikakršne zasebnopravne zahteve! Zato se oškodovanec v smislu § 62 Vkp. tudi obvešča o prekinitvi predhodne preiskave.

Krvne skupine in vprašanje očetovstva.

Univ. prof. Dr. Alija Košir.

V človeški krvi se nahajajo poleg drugih tudi takozvane barvane krvne stanice ali rdeča krvna telesca ali eritrociti, ki jih je v kubičnem milimetru pri moškem pribl. 5 milijonov, pri ženski pa pribl. 4.5 milijonov. Kadar zapusti kri svojo krvno žilo, se kmalu strdi v krvno grudo, ki se po gotovem času skrči in iztisne iz sebe neko rumenkasto, jasno tekočino, takozvani krvni serum.

Ako dodam kapljici razredčene krvi kakšnega človeka kapljico seruma drugega človeka, tedaj je možno

- 1) da se ničesar ne izpremeni po dodatku ali
- 2) da se eritrociti zlepijo v manjših ali večjih gručah.

Poslednji pojav imenujejo v znanstvu zlepljenje ali aglutinacijo in je aglutinacija dala povod k temu, da so se končno mogli ljudje razdeliti v takozv. štiri krvne skupine, ki jih neprimerno označimo po *Janskem* z rimskimi črkami I, II, III. in IV, oz. po *Mossu* z rim. števil. IV, II, III in I. Nedvoumna in internacionalno priznana je označba (v istem vrstnem redu) s črkami O, A, B in AB (*Dungern, Hirschfeld*), katere črke nam označujejo hkrati one, nam sicer malo poznane, a v številnih poskusih točno dognane sestavine eritrocitov, katere povzročajo z ustrežajočimi snovmi v serumu prej opisano aglutinacijo. Vselej se mora pridružiti eritrocitovi snovi A, odn. B ustrežajoča snov seruma α , odnosno β , da se pojavi aglutinacija, in pri vsakem dodatku, pri katerem ima A priliko, da se veže z α , ali B, da se veže z β . je dan pogoj za tako aglutinacijo, razen če bi bil serum preredeč. Praktično vzeto velja torej sledeče: